

Презентація
на тему: “Формування передумов ринкової
економіки в країнах Європейських
цивілізацій”

Виконала:
Студентка групи ЕК-11д
Продеус К.І.
Перевірив викладач:
Андрущенко Н.О.
(Горшков М.А.)

Вступ

- Меркантилізм (фр. *mercantile* — торговець, від лат. *mercari* — торгувати) — в широкому розумінні — переважання матеріальних, фінансових інтересів над усіма іншими. В більш вузькому, конкретному значенні — торгова та фінансова політика абсолютистських держав 16-18 ст. та відповідна ідеологія.

Основні положення

- Багатство меркантилісти не відділяли від грошей, тобто в тодішніх умовах від монетарних металів — золота та срібла. Відповідно багатство держави це кількість дорогоцінних металів, що є на її території. Для того, щоб багатство збільшувалося, надходження золота та срібла в країну має перевищувати їх відтік. Оскільки більшість країн не мають відповідних копалин (це стосувалося й країн де меркантилізм зародився та набув найбільшого поширення: Франції, Англії), то головним джерелом золота та срібла меркантилісти вважали активний торговий баланс. Певно значний вплив на такі погляди справив історичний приклад Іспанії, що незважаючи на багаті родовища в американських колоніях витрачала своє золото та срібло на оплату імпорту.

В еволюційному розвитку
меркантилізм пройшов два етапи:

- Ранній, або монетаризм (15 ст.)
- Зрілий, або розгорнута меркантилістська система (16 – початок 18 ст.)

Ранній меркантилізм

Ранній меркантилізм – це тимчасове ототожнення багатства із грошима, а відкриття сутнісного зв'язку між товарами й послугами та грошима, які дають змогу порівнювати цінності. Італійський економіст виокремлював також функції міри вартості та засобу обігу як властивості грошей, що роблять їх потрібними для суспільства.

- Прикладом практичного застосування монетаристської доктрини є Англія. Саме ця країна породила основний елемент монетаризму — систему грошового балансу. Вважаючи найбільшим злом вплив з країни золота й срібла, закон 1381 р. забороняв вивозити гроші за кордон, а борги іноземним державам мали повертатися за рахунок англійських товарів. Будь-який іноземний купець, який продав свою продукцію в Англії, на отримані гроші повинен був купувати товари англійського виробництва.
- Пізніше англійський уряд удався до випуску неповноцінної англійської монети. Спочатку такі дії сприяли пожвавленню грошового обігу, але починаючи з XVI ст. результат змінився на протилежний: ціни почали швидко підвищуватися, а гроші — відпливати з країни за кордон і осідати у вигляді скарбів. Об'єктивні засади існування монетарної системи меркантилізму були вже вичерпані.

Зрілий меркантилізм

- Зрілий меркантилізм дістав назву комерційної, або мануфактурної, системи. Економічне вчення пізнього меркантилізму відбивало процеси первісного нагромадження капіталу та переростання торгового капіталу, що був зайнятий у зовнішній торгівлі, у промисловий капітал експортних галузей національних економік.
- Таким чином, пізній меркантилізм, відійшовши від абсолютизації сфери зовнішньої торгівлі, створював підґрунтя для появи нового напрямку економічної думки, предметом розгляду якого став переважно процес виробництва матеріальних благ.

В. Петті

Першим, хто зрозумів нездатність меркантилістських доктрин пояснити і обґрунтувати нові процеси і явища, що виникли в наслідок швидкого розвитку мануфактурного виробництва і ринкових відносин в Англії, був Вільям Петті (1623 – 1687) – видатний економіст, родоначальник класичної політичної економії, лікар, вчений, політичний діяч.

Основні економічні ідеї Вільяма Петті знайшли відображення у таких його працях, як „Трактат про податки і збори” (1662), „Слово мудрим” (1664), „Політична анатомія Ірландії” (1672), „Політична арифметика” (1676), „Різне про гроші” (1682). Ці твори засвідчили розвиток економічних поглядів англійського вченого, процес поступового переходу від меркантилізму до класичної школи.

Економічні погляди В. Петті:

В. Петті був першим, хто:

- висловив ідею про необхідність пізнання об'єктивних економічних законів, які порівнював із законами природи. Виступав проти державного втручання в господарське життя, пояснюючи це тим, що воно суперечить законам природного порядку;
- започаткував математизацію економічного аналізу та економіко-статистичні методи пізнання. Знання математики дозволяло йому доповнювати простий збір інформації її кількісним аналізом і здійснювати спробу дати кількісну оцінку господарським процесам і явищам. „Замість того, щоб використовувати лише слова у порівняльному та найвищому ступені й уможливити аргументи, – писав В. Петті, – я став на шлях вираження своїх думок на мові чисел, мір і ваг” [48, с. 156].
- спростував меркантилістські погляди на багатство та джерела його примноження. У праці „Слово мудрим” вчений обґрунтовано показав, що багатство в суспільстві створюється не в торгівлі, а у сфері матеріального виробництва, а торгівля його тільки розподіляє. Джерелом багатства вважав продуктивну працю;
- виокремив категорії національного доходу і національного багатства, здійснив спробу їх грошової оцінки. На відміну від меркантилістів почав включати до складу національного багатства матеріальні цінності та трудові навички і кваліфікацію робітників;

П'єр Буагільбер

Засновником класичної політичної економії у Франції був П'єр Лепезан де Буагільбер (1646 – 1714) – вчений, видатний економіст, політичний діяч. Події, які відбувалися у Франції у період життєдіяльності П'єра Буагільбера, наклали свій певний відбиток на формуванні його економічних поглядів, становленні класичної політичної економії.

Історичні умови у Франції у XVII – XVIII ст. суттєво відрізнялися від таких в Англії. У Франції на той час панували феодальні відносини, промисловість була слабо розвиненою, сільське господарство у занепаді, спустошливі війни з сусідами та непомірна розкіш королівського двору привели до глибокої соціально-економічної кризи. Економічна політика, яка ґрунтувалась здебільшого на меркантилістських ідеях, не сприяла розвитку країни. Від зовнішньоекономічної політики протекціонізму особливо потерпало сільське господарство. Головні економічні ідеї П. Буагільбера містилися у таких працях, як „Докладний опис становища Франції, причини падіння її добробуту і прості методи відновлення, або Як за один місяць доставити королю усі гроші, яких він потребує і збагатити все населення” (1696), „Роздрібна торгівля Франції” (1699), „Міркування про природу багатства, грошей і податків” (1707), „Звинувачення Франції” (1707) та ін

В своїх працях П'єр Буагільбер:

- обґрунтував важливість для економічної науки пізнання об'єктивних економічних законів, подібних до законів природи;
- показав переваги причинно-наслідкового методу дослідження економічних процесів і явищ над емпіричним, описовим;
- стверджував, що економіка має розвиватися за об'єктивними законами, держава не повинна втручатися в економічне життя. Виступав за природний шлях розвитку на засадах вільної конкуренції; підкреслював її визначальну роль у подоланні економічного занепаду Франції;
- піддавав критиці політику меркантилізму, висвітлював шкідливість протекціонізму, обґрунтував їх нездатність розв'язувати економічні проблеми країни, зокрема сільського господарства. Підкреслював пріоритетну роль виробничої сфери порівняно з сферою обігу;
- вбачав провідну роль селянства, сільськогосподарського виробництва у забезпеченні економічного розвитку країни, подоланні кризи. Захищаючи інтереси селянства, П. Буагільбер пропонував негайне упровадження низки поблажливих заходів стосовно сільського господарства, які зменшили би гніт селянства і полегшили його становище;
- пояснював, що багатство не в грошах, а в матеріальних благах, які створюються у виробництві і насамперед – у сільському господарстві;